

แนวทางจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

พงษ์รัชต์ธวัช วิวังสุ¹ อรจิรา ธรรมไชยงกูร² ผ่องพรรณ จันทร์กระจ่าง³ และ สุภาวดี พุ่มไสว⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาและนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กัน โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ด้วยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้แทนจากสถานศึกษา สถานประกอบการและองค์กรวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อผู้เรียนของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสูงสุดคือ พัฒนาความพร้อมสำหรับการทำงานจริงในอนาคต (ค่าเฉลี่ย = 4.61) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือ การสร้างความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกันทั้งสามฝ่าย ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งนี้การสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานที่สำคัญคือ การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้และทำงานจริงในสถานประกอบการตามหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริงร่วมกัน นอกจากนี้ ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

¹ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร E-mail: pongratchadhawat.w@rmutp.ac.th

² อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร E-mail: onjira.t@rmutp.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร E-mail: pongpun.c@rmutp.ac.th

⁴ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร E-mail: supawadee.p@rmutp.ac.th

Guidelines for Education Management of Work-integrated Learning (WiL) for Tourism Industry

Pongratchadhawat Wiwangsul¹ Onjira Tumchaiyangkul²
Pongpun Chankrachang³ and Supawadee Poomsawai⁴

Abstract

The purposes of this research were to study the education model and express the guidelines of education management of work-integrated learning (WiL) for tourism industry model. The research method was used by quantitative approach and qualitative approach by studying relevant approaches and theories including the synthesis of documents and researches. Data were collected by questionnaires, in-depth interview, and group discussion with target persons who are from academic institution, business sectors, and organization profession of tourism industry. The research findings showed as follows. First, the highest level of learners' work experience benefits and challenge of work-integrated learning (WiL) is to prepare the learners for work in the future. Secondly, the key success factor of education management of work-integrated learning for tourism industry is to establish in educational cooperation among academic institution, business sectors, and organization profession of tourism industry. In the part of the essence of educational cooperation is to develop the curriculum program together by providing the opportunity for learners to practice and work in business sectors in accordance with the authentic learning method, and the authentic assessment as well. Moreover, there should be sharing the experiential learning among instructors, learners, and experts from business sectors and organization profession of tourism industry to develop the appropriate and modern education management of work-integrated learning (WiL) for tourism industry model.

Keywords: Work-integrated Learning (WiL); Tourism Industry

¹ Instructor, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
E-mail: pongratchadhawat.w@rmutp.ac.th

² Instructor, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
E-mail: onjira.t@rmutp.ac.th

³ Assistant professor, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
E-mail: pongpun@rmutp.ac.th

⁴ Instructor, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
E-mail: supawadee.p@rmutp.ac.th

บทนำ

แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2555-2560 ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีพันธกรณีเรื่องการเปิดเสรีด้านการบริการภายใต้กรอบความตกลงในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับอาเซียน สาขาการท่องเที่ยว (Tourism and Travel Related Services) เป็น 1 ใน 12 สาขาบริการที่ต้องเปิดเสรี ปัจจุบันการเปิดเสรีมีความเกี่ยวข้องกับการซื้อขายบริการข้ามพรมแดน การให้นักธุรกิจจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศและการเคลื่อนย้ายบุคลากรเข้าไปทำงานในประเทศที่มีการลงนามเปิดเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงานภายใต้ข้อตกลงนี้เป็นการสร้างโอกาสสำหรับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในการประกอบธุรกิจที่มีความสะดวกมากขึ้นและการทำงานของรวมถึงก่อให้เกิดผลประโยชน์และผลกระทบต่อผู้ประกอบการและแรงงานในภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยว รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาคหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาเพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับสถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว

บทบาทสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาคือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน หากพบว่าการดำเนินการตามพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงาน บัณฑิตยังขาดความรู้และทักษะของอาชีพ ขาดความเชื่อมโยงกับสังคม รวมทั้งยังมีคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำและไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน จากกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) กล่าวถึงแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้ด้วยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคมวิชาชีพ/วิชาการ ให้มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับภาคการผลิต ทั้งในส่วนของจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวิจัย การวิจัยให้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามต้องการของตลาดแรงงานและสังคมองค์กรวม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-integrated Learning: WiL) มีการนำปรับใช้ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ โดยถือแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาไทย เนื่องจากการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา จุดมุ่งหมายการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL) เป็นการมุ่งส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือกันระหว่างโลกของการศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน ทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ โดยโครงสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิตหรือสถานประกอบการ และองค์กรวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานและหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง (ปานเพชร

ชินินทร และคณะ, 2553) สอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในระดับอุดมศึกษาของ Denise Jackson (2013) พบว่า การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับขณะศึกษาอยู่ในสถานศึกษาไปใช้ในการทำงานจริงในสถานประกอบการ โดยจัดการศึกษาดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในสถานศึกษา (On-campus) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานประกอบการ (Workplace learning activities) และบูรณาการประสบการณ์จากการทำงานจริงกับการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา (Experiences which integrate theory with practice in academic learning programs) ซึ่งหลักการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยหลักการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการในสถานประกอบการ (Internships) การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-based learning) และที่ขาดไม่ได้เลยสำหรับการทำงานจริงในภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวคือ การเรียนรู้ผ่านการบริการ (Service learning) นอกจากนี้ การศึกษาของ Gibson et al. (2009) พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-integrated Learning: WiL) ในปัจจุบันว่ามีลักษณะสำคัญที่สามารถจำแนกได้เป็น 9 รูปแบบ ได้แก่ (1) การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience) (2) การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) (3) สหกิจศึกษา (Cooperative Education) (4) การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน (Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing) (5) หลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม (Joint Industry University Course) (6) พนักงานฝึกหัดใหม่หรือพนักงานฝึกงาน (New Traineeship or Apprenticeship) (7) การบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum) (8) ปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork) และ (9) การฝึกปฏิบัติจริงภายหลังสำเร็จการเรียนรู้ (Post-course Internship) ดังนั้นสถานศึกษาควรนำรูปแบบการจัดการศึกษาที่สามารถจำแนกได้ถึง 9 รูปแบบดังกล่าวมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนให้ห้องเรียนมาปรับใช้กับการทำงานจริงในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ในภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของผู้วิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาและทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ที่เหมาะสมสำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษาที่จะนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัย สอดรับกับความต้องการของสถานประกอบการในภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในฐานะขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจการท่องเที่ยวในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ที่เหมาะสมสำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนนิสิต/นักศึกษา ผู้แทนนักวิชาการ/นักการศึกษา ผู้แทนผู้ใช้บัณฑิต/สถานประกอบการ และผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลหลักโดยคำนึงถึงความหลากหลายและครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐบาลและภาคเอกชน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อสอบถามสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาทั้งในส่วนของหลักสูตรการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และทิศทางการจัดศึกษาที่ควรจะเป็นและเหมาะสมสำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปยังกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนนิสิต/นักศึกษา ผู้แทนนักวิชาการ/นักการศึกษา ผู้แทนผู้ใช้บัณฑิต/สถานประกอบการ และผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจำนวนแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 150 ฉบับ

2. การวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณข้าง ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Group discussion) กับผู้แทนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 12 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนาเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้การตีความและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อนำผลที่ได้ช่วยในการยืนยันและอธิบายผลที่ได้รับจากวิธีวิจัยเชิงปริมาณและทำความเข้าใจในสถานการณ์ของการจัดการศึกษาและการดำเนินธุรกิจ ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 150 ฉบับ และได้คืนกลับมาทั้งสิ้น จำนวน 128 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.33 โดยผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้แทนนิสิต/นักศึกษา (n=40) ผู้แทนนักวิชาการ/นักการศึกษา (n=40) ผู้แทนผู้ใช้บัณฑิต/สถานประกอบการและผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (n=48) โดยมีผลการศึกษา ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาส (Work experience benefits and Challenge) ที่ได้รับจากการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL)

ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาส	Mean	S.D.	แปลผล
ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อผู้เรียน			
- ความพร้อมสำหรับการทำงานจริงในอนาคต	4.61	.80	มากที่สุด
- เกิดการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์	4.35	.76	มาก
- พัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีม	4.43	.88	มาก
ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อสถานประกอบการ			
- แรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการ	4.25	.89	มาก
- พัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นรูปธรรม	4.05	.75	มาก
ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อสถาบันอุดมศึกษา			
- พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อพร้อมสู่การเข้าสู่ตลาดแรงงาน	4.36	.73	มาก
- พัฒนาความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน	4.28	.76	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อผู้เรียนของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสูงสุดคือ พัฒนาความพร้อมสำหรับการทำงานจริงในอนาคต (Mean = 4.61) รองลงมาคือ สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีม (Mean = 4.43) สำหรับในส่วนของสถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษานั้นได้รับประโยชน์จากการทำงานจริงในลักษณะของการพัฒนาความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและหลักสูตรที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับการเข้าสู่อาชีพในตลาดแรงงานของผู้เรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้แทนนิสิต/นักศึกษา ผู้แทนนักวิชาการ/นักการศึกษา ผู้แทนผู้ใช้บัณฑิต/สถานประกอบการ และผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 12 คน เพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เห็นพ้องว่า การสร้างความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกันของหน่วยงานทั้ง 3 ภาคส่วน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยความร่วมมือเกี่ยวข้องตั้งแต่การพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรร่วมกันเพื่อให้ความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์การเปิดเสรีด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในอาเซียน และเห็นความสำคัญของการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้และทำงานจริงในสถานประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบอีกว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือ การสร้างความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกันของหน่วยงานหลักสำคัญ 3 ฝ่าย ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาเนื้อหาวิชาในหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน
2. การจัดการศึกษาในหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้และทำงานจริงในสถานประกอบการตามหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) โดยมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา หรือไม่น้อยกว่า 12 เดือน เพื่อสามารถเข้าใจในระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจริงและปรับตัวก่อนเข้าสู่สถานประกอบการในอนาคต และ
3. การประเมินผลการเรียนรู้จะต้องพัฒนารูปแบบและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริงที่เกิดขึ้นจากการทำงานขณะฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้และทำงานจริงในสถานประกอบการ (Authentic Assessment) และต้องเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้แทนจากสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการ

ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของปานเพชร ชินินทรและวิเชษฐ์ พลายมาศ (2553) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) มี 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยสำคัญเชิงความร่วมมือ (Key Success Factors-KSFs) เป็นความร่วมมือกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ของสถานศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพ ร่วมกับปัจจัยหลักอีกด้านคือ ปัจจัยหลักเชิงการบริหารจัดการ (Critical Success Factors-CSFs) เป็นความร่วมมือของภาคส่วนทั้งสามที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน โดยต้องมีการกำหนดมาตรการความร่วมมือของปัจจัยทั้งสองส่วนร่วมกันอย่างชัดเจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพ เพื่อร่วมกันพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมและสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการทำงานจริงได้ต่อไป

นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Kramer and Usher (2011) ก็มีผลการศึกษาที่เห็นพ้องกับข้อค้นพบที่ผู้วิจัยค้นพบ กล่าวคือ หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริงในการทำงาน สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากการเรียนรู้ในห้องเรียนมาปรับใช้ในการทำงานตามสภาพการณ์ของการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Sattler and Peters (2012) ซึ่งพบว่าความร่วมมือกันของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) มีความสำคัญอย่างมากต่อผู้เรียนคือ เป็นการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากห้องเรียนไปใช้ในการทำงานจริง เป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อการทำงานจริงและการพัฒนาความเป็นตัวตนของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้และเข้าใจโลกแห่งอาชีพและการทำงานในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษา

ข้อค้นพบจากการศึกษา “แนวทางจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ของผู้วิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า ประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WiL) ที่มีต่อการพัฒนาผู้เรียนจากได้มีโอกาสทำงานจริงในสถานประกอบการคือ เป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานเมื่อเข้าสู่อาชีพและเป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับการทำงานจริงในอนาคต ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการสร้างความร่วมมือกันในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ

ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ซึ่งการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อันร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้ จากการทำงานจริงในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลจากการการทำงานจริงด้วยการใช้รูปแบบการ ประเมินผลที่พัฒนาร่วมกันของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ และควรต้องมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ องค์ความรู้ต่าง ๆ ในด้านการทำงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไปของตลาดแรงงานปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จาก หน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดย จากผลศึกษาค้นคว้านี้ ทุกภาคส่วนต่างเห็นพ้องกันว่า การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่อาศัยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในส่วนของสถาบัน การศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาร่วมกันเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาผู้เรียน/บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้ดำเนินงานสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการ ทำงาน (WIL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนด มาตรการและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิตร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความชัดเจนและ เป็นรูปธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อให้ได้แนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการที่เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณสนับสนุนการวิจัย (งบประมาณเงิน รายได้หน่วยงาน) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณกับผู้ให้ข้อมูลหลักในฐานะผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่จักนำไปสู่การพัฒนา แนวทางจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ปานเพชร ชินินทร และคณะ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย. เอกสารประกอบการสัมมนา “WiL (Work-Integrated Learning) มิติใหม่ของอุดมศึกษา” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2553 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. เอกสารประกอบการสัมมนา หมายเลข 2 หน้า 9-33.
- ปานเพชร ชินินทร และวิเชษฐ์ พลายมาศ. (2553). “ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานสำหรับอุดมศึกษาไทย” รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 7-8 ธันวาคม 2553 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. หน้า 1056-1061.
- Gibson, E et al. (2009). Towards the Development of a Work Integrated Learning Unit. Available from: <http://www.cfl.mq.edu.au/celebrate/pdf/papers/gibson1.pdf>
- Jackson, D. (2013). The Contribution of Work-integrated Learning to Undergraduate Employability Skill Outcomes. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 2013, 14(2), 99-115.
- Kramer, M. and Usher, A. (2011). *Work-Integrated Learning and Career-Ready Students: Examining the Evidence*. Toronto: Higher Education Strategy Associates.
- Sattler, P., & Peters, J. (2012). *Work-integrated learning and postsecondary graduates: the perspective of Ontario employers*. Toronto: Higher Education Quality Council of Ontario.